

Metinlerarasılık Bağlamında Ahmet Mithad Efendi'nin

“Ahmet Metin ve Şirzat”

Adlı Romanının İncelenmesi¹

Nesrin DOĞAN²

Özet

Temelini Postmodernizm ve Yapısökümcülük'ten alan Metinlerarasılık, ilk olarak Julia Kristeva olmak üzere Ronald Barthes, M. Riffarette, Gérard Genette gibi birçok dilbilim ve göstergebilimcinin geliştirdiği bir metin çözümleme yöntemidir. Metinlerarasılık çözümleme yöntemine göre her metin kendinden önce meydana gelmiş başka metinlerle bağlantı içerisindedir. Metinlerin içerisinde kendinden önceki metinlerin üzerine inşa edilmiş bir yapının varlığı söz konusudur. Böyle bir yapı içerisinde metinler, kendilerini okuyan kişilerin farklılığına göre değişebilme özelliğine sahip bir yapıyı taşımaktadırlar. Bu çalışmanın amacı Ahmet Mithad Efendi'nin Ahmet Metin ve Şirzat romanını metinlerarası ilişkiler bağlamında tespit etmektir. Söz konusu ilişkiler alıntı, gönderge, anırtırma ve öykünme (pastiş) öğeleri üzerinden yapılacaktır.

İncelenecek roman içerisinde alıntı, gönderge, anırtırma ve öykünme öğelerinin sıklıkla kullanılması eserin okur açısından etki gücünün artmasını sağlamıştır. Romanın çoksesliliğini artıran bu özellikler aynı zamanda etkin ve bilgili okur isteğini de ortaya koymaktadır. Zira roman içerisinde yazar tarafından ortaya konulan bu özelliklerin tespiti ve değerlendirilmesi, etkin bir okuyucu nezdinde gerçekleşebilir. Kahramanların özelliklerinin belirlenmesi, olay örgüsünün algılanması ve gerekli çıkarımların sağlanması noktasında önemli olan metinlerarası çözümleme yöntemi sayesinde etkin bir okuma gerçekleştirilmeye çalışılmıştır.

Anahtar Kelime: Metinlerarasılık, Ahmet Mithad Efendi, Yöntem, Ahmet Metin ve Şirzat.

Review of Ahmet Midhat Efendi's “Ahmet Metin and Şirzat” Novel In Terms Of Intertextuality

Abstract

Intertextual, which is based on post-modernism and deconstruction, is text analysis method developed by many linguists and semiotics like and Julia Kristeva as a first and Ronald Barthes, M. Riffarette, Gérard Genette. According to the intertextual analysis method, every text is in connection with the texts that came about before it. Inside the texts, a structure built upon the texts before them is present. Texts which are built upon a structure like this have a structure which has an ability to change according to the persons that are reading them. Goal of this study is to review Ahmet Mithad Efendi's “Ahmet Metin and Şirzat” novel in terms of intertextual relationships. Said relationships will be created through quotation, referent, allusion and emulation (pastiche) method.

Frequent usage of quotation, referent, allusion and imitation methods in the reviewed novel provided increased influence of the work on the reader's side. These factors which increase the polyphony of the work also puts forth the demand for the active and wise reader. As a matter of fact, identification and evaluation of these factors put forth by the writer can only be done by the active reader. An attempt for an active reading was made thanks to the intertextual analysis method which is important for defining the characters' features, figuring out the plot and deducting the obligatory implications.

Keywords: Intertextual, Ahmet Midhat Efendi, Method , Ahmet Metin and Şirzat.

¹ Erciyes Üniversitesi Edebiyat Fakültesi 1. Dil ve Kültür Çalışmaları Öğrenci Sempozyumu'nda sunulmuş bildiridir.

²Yüksek Lisans Öğrencisi, Erciyes Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, E-posta: nesrindogan192@gmail.com.

Giriş

Metinlerarası inceleme yöntemi arkasında yer alan iki mühim yöntem postmodernizm ve yapısökümcülüktür. Temelde çok sesliliği ön plana çıkaran postmodern okuma herkesin kabul ettiği genel geçer kuralları sorgulamakla beraber, yeni ve farklı okumaların gerekliliğini de ön plana çıkarmaktadır. “Postmodernizmin metin kavramını yeniden gözden geçirmeye ve metinlerarası incelemeye önemli katkıları vardır. Temelde, her okumada aynı metnin başkalaşabildiğini savunan metinlerarası düşünce, postmodernizmin çoğulculuk düşüncesiyle paralellik göstermektedir” (Gündoğdu, 2012, s.1895). Postmodernizm temelleri üzerine yükselen metinlerarası inceleme yöntemi, postmodernizmin özelliklerini taşıyan bir yapıya sahiptir.

Metinlerarası, özellikle 1960’lı yıllardan sonra yazılan ve postmodern olarak adlandırılan Yeni Roman temsilcilerinin (Butor, Simon, Robbe-Grillet, Sarraute) geniş bir uygulama alanı bulur. Gerçekten de düzgü düzeyinde metinlerarasılık, postmodern romanı belirleyen en önemli özellik durumuna gelir. Postmodern söylemi (yazıyı) geleneksel söylemden (yazıdan) ayıran en temel özellik, onun metinlerarasına yani farklı alanlara açılabilir olma özelliğidir (Aktulum, 2000, s.9).

Metinlerarasılığın diğer bir dayanak noktası yapısökümcü yöntemdir. Bu yöntem daha ziyade bir okuma önerisi olarak karşımıza çıkmaktadır. “Derrida’ nın okumaları, hep bir sorgulamadır. Okuyucu, Derrida’dan eleştirel bir okuma yöntemini; yazarın kutsal bir varlık olmadığını, yanlışlar yapabileceğini, duygusal hareket edebileceğini öğrenebilir” (Uçan, 2009, s.2297). Bu bilgileri elde eden bir okuyucu, eser karşısında daha temkinli davranarak eleştirel ve inceleme temelli bir yaklaşım ile esere yönelir. Bu inceleme yöntemi sayesinde sorgulayıcı bir tavır takınan okuyucu, eser içerisinde yapısökümcü bir tutum izleyerek ve var olan yapıları çözmeye çalışarak, eserdeki iletilere ulaşmayı amaçlar.

Çok sesli eserlerin temel alınması ile bu çözüm yönteminde dayatmaların varlığı söz konusu değildir. Okuyucu, özgür bir dil edinimi sunan yapısökümcü okuma sayesinde, eserin sınırlarında özgürce dolaşabilme imkânına sahip olabilmektedir. Teksesli kelimelerin varlığı kabul edilmeksizin, kesin diye sunulan bilgilerin varlığına şüphe ile bakabilen bir yaklaşım söz konusudur. Eleştirel bir okuma ile eser yapısökümüne uğratılabilir.

Postmodern ve yapısökümcü inceleme yöntemleri üzerine inşa edilen ‘Metinlerarası İlişki’ kuramının tarihi gelişim çizgisine bakıldığında, kuramın Rus kuramcı Mihail Baktin’in Söyleşimcilik kuramından yola çıkılarak ortaya konulduğu görülmektedir.

Metinlerarası kavramın yaratıcısı ve kuramcısının Kristeva olduğu söylene de, aslında kavram özünü Rus eleştirmen Mihail Baktin’den alır. “Kristeva’nin, Baktin’in çalışmalarını

Fransa’da tanıtılmasıyla, söyleşimcilik kuramı metinlerarası adıyla yeni bir kılığa sokularak Batı eleştiri söylemine uzun bir gecikmenin sonrasında yoğunlukla benimsenen bir kavram olarak sokulmuş olur” (Aktulum, 2000, s.25). Metinlerarasılık’ kavramını ilk kez kullanan Kristeva, Baktin’in söyleşim anlayışını temel alarak, her metnin kendinden önceki metinlerle olan bağlantısının gerekliliğine dikkat çeker.

Metni büyük ölçüde metinlerarası çerçevede tanımlayan Kristiva’nın ardından bu kuramla ilgili etkili görüşlere sahip olan bir diğer isim Ronald Barthes’tir. Barthes, Kristiva’nın görüşlerine tamamen katılır ve bu görüşleri sürdürür. *S/Z* adlı yapıtında “açık” metinden söz ederken, metinlerin kendilerinden önce gelen metinlerle olan kopmaz ilişkisine dikkat çeker.

Metin, bitmiş, sona erdirilmiş bir ürün olarak değil de, oluşum halinde bulunan, başka metinlerle, başka kodlarla “bağlantıda olan” (metinlerarası ilişkidir bu), böylelikle topluma, Tarih’e gerekirci yollarla değil de alıntılama yollarıyla bağlanan bir üretim olarak gözlemlenir (Barthes, 2014, s.170)

Barthes bu ifadeleri ile metinlerarası ilişki içerisindeki metnin konumuna dikkat çeker. Metinlerarası ilişkide metnin varlığından ziyade “okur”u ön plan çıkaran Michael Riffarette ise bu düşüncesi ile Barthes’ten ayrılır. Riffarette şu sözleri ile okuru merkeze alan kuram anlayışını ortaya koymaktadır:

Metinlerarası, okurun kendinden önce ya da sonra gelen bir yapıtta başka yapıtlar arasındaki ilişkileri algılamasıdır. Öteki yapıtlar ilk yapıtın metinlerarası göndergesini oluştururlar. Bu ilişkilerin algılanması öyleyse bir yapıtın yazınsallığının temel unsurlarından birisidir” (Aktulum, 2000, s.61)

Metinlerarasılığı yazınsallığın asıl sorunu yapan Genette, kendinden önce ki kuramcılarını ortaya koyduğu görüşleri belirli bir düzene oturtur.

Özellikle Riffarette’nin benimsediği yöneme karşıt bir yöntemle, metinlerarasının yorumsal boyutu ile ilgilenmez. “Hypertexte” (ana-metin) ile onun “hypotexte” (alt-metin ya da gönderge-metin) arasında oluşan biçimsel değişiklikleri belirtmekle yetinerek yapısalcı geleneğe sıkı sıkıya bağlı kalır (Aktulum, 2000, s.83).

Özellikle metinlerin kendilerinden önceki metinlerle olan bağlantılarına dikkat çeken metinlerarası inceleme yöntemi: “Metnin bir alıntılar toplamı olduğunu, her metnin eski metinlerden aldığı parçaları yeni bir bütün içerisinde bir araya getirdiğini ileri sürerler” (Aktulum, 2000, s.18). Bu bütünlük okuyucusunu, eserin bağlantılı olduğu diğer eserlerle ilişkilerinin tespiti noktasında aktifleştirerek, onu metnin içine dâhil eder.

Bir metnin başka metinlere gönderme yapması ya da oradaki bir kurguyu, karakteri ya da çatışmayı yeniden üretmek model alması, metne teknik olarak bir zenginleştirme etkisi getirir; zira metnin çağrışım gücü arttığı, başka metinlere uzanan birçok anlamlılık zeminine kavuştuğu gibi anlatıda tekdüzeliği kıran bir unsur olarak edebi türler arası bir geçişlilikle de tekniğini zenginleştirir (Akyıldız, 2010, s.716).

Söz konusu zenginliğin içerisinde pasif kalamayacak olan okuyucu, böyle metinler karşısında etkinleşerek hem yapıtı hem de kendi birikimini kuvvetlendirici bir özelliği taşır.

Metinlerarası Yöntemler

Roman içerisindeki metinlerarası ilişkilerin tespitine geçmeden evvel, kuramın toparlayıcısı olan Genette'nin tespit etmiş olduğu metinlerarası ilişkilerin yöntemleri hakkında bilgi vermek gerekir.

Genette'in iki ya da daha fazla metin arasındaki ortak birliktelik ilişkisi, yani, biçimsel olarak çoğu zaman, bir metnin başka bir metindeki somut varlığı şeklindeki tanımından yola çıkarak, iki tip metinlerarası ilişki belirnebilir: İki ya da daha çok metin arasında kurulan "ortakbirliktelik ilişkisi"ne dayanan metinlerarası ilişkiler; "türev ilişkisi"ne dayanan metinlerarası ilişkiler (Aktulum, 2000, s.93).

Genette'nin yaptığı tanımdan yola çıkarak metinlerarası ilişkiler noktasında böyle bir ayrıma giden Kubilay Aktulum, metinlerarası çözüm yöntemlerini açık ve kapalı olarak iki başlık altında değerlendirmiştir:

“ Bir metne yapılan gönderge, yapıtın adı ya da yazarı açıkça bildirilerek ve alıntılanan kesitler (örneğin ayraçlar ya da italik yazı kullanılarak) belirtilerek açık ilişkiler; ipucu verilmeden kapalı ilişkiler kurulabilir” (Aktulum, 2000, s.94). Buna göre alıntı, gönderge ve anıştırma ortakbirliktelik ilişkisine dayanan; yansılama (parodi), alaycı dönüştürüm ve öykünme ise türev ilişkisine dayanan ve açık metinlerarası ilişkiler olarak sınıflandırılabilir.

İnceleme konusu olan roman, genel anlamda ortak birliktelik ilişkileri çerçevesinde incelenmiştir. Bunun yanı sıra türev ilişkileri içerisinde de öykünme (pastiş) yöntemi roman incelemesinde kullanılmıştır. Bu ilişkiler içerisinde yer alan alıntı: “Genellikle ileri sürülen bir görüşü açıklamak ya da desteklemek için bir yazardan, ünlü bir kişiden alınan parça” (Aktulum, 2000, s.94) olarak tanımlanır.

Gönderge : “ Bir metinden alıntı yapmadan okuru doğrudan bir metne gönderir” (Aktulum, 2000, s.94).

Anıştırma ise, “Açık seçik göndermede bulunmadan bir kişi ya da nesne konusunda düşünceyi uyarma biçimi” (Aktulum, 2000, s.103) olarak tanımlanır. Bu biçim içerisinde söylenilmek istenen açık seçik ifade edilmeksizin uyandırdığı çağrışımlar ile ele alınır.

Metinlerarasılık yöntemleri ile kurulan türev ilişkilerin yöntemlerinden en önemlileri yansılama (parodi), alaycı dönüştürüm ve öykünme (pastiş)' dir.

Yansılama ve alaycı dönüştürüm, alt metnin (gönderge-metin) çoğu zaman gülünç bir etki yaratmak ya da eğlen(dir)mek amacıyla dönüştürülmesine dayanır; öykünme ise bir gönderge-metin biçimini taklit etmeye dayanır, bir “taklit” ilişkisine göre kurulur (Aktulum, 2000, s.103).

Metinlerin diğer metinlerle olan bağlantılarını tespit etmede yararlanabileceğimiz bu yöntemler, türev ilişkileri noktasında daha çok içerik veya şekilde gerçekleştirilen dönüşümleri temel almaktadır.

Ahmet Midhat Efendi'nin 'Ahmet Metin ve Şirzat' Romanında Metinlerarası İlişkiler

1.1. Alıntı Yoluyla Oluşturulan Metinlerarası Görünümler

Metinlerarası ilişkinin en somut şekilde karşımıza çıkan biçimi alıntı ve gönderge'dir.

Alıntı unsurları kendinden önceki metinlerde yer alan öğeler üzerinde hiçbir değişiklik yapmadan kendi metni içerisinde aynen kullanması ile oluşturulur. Metin içerisinde “alıntıyı belirten göstergeler, - italik yazı, ayraçlar veya alıntının metindeki tümcelerden çoğu zaman belirgin bir biçimde ayrı yazılması- yapıtaki ayrışıklığı somutlaştırır” (Aktulum, 2000, s.95).

Eser içerisinde yer alan bu somut göstergeleri saptamak görevi okuyucuya düşer. Zira alıntı kendisini somut bir şekilde ortaya koyduğu için, okuyucu bu metinlerarası ilişki yönteminde bağları birleştirmekte zorluk yaşamaz. Söz konusu bağlar Kubilay Aktulum tarafından şu şekilde ifade edilmiştir:

Bir sözcenin bir metinden (Metin 1) öteki metne (Metin 2) yer değiştirmesi iki metin arasında bir köprü kurar, bağ oluşturur. Bakthin'in “söyleşim” adını verdiği bu olguya Compagnon “ilişki” der. Bu metinlerarası ilişki dediğimiz şeydir. Alıntı da iki metin arasında ilişki kurar” (Aktulum, 2000, s.97).

İncelemesi yapılan *Ahmet Metin ve Şirzat* romanı içerisinde bu bağlantılı metinlerarası ilişki yöntemi sıkça kullanılmıştır. Roman yazarı, karakterlerine yaşattıkları ile daha öce yazılmış metinlerden alıntı yaparak, karakterlerinin içinde bulunduğu durum ve olaylara temellendirmelerde bulunmuştur.

Roman içerisinde “*Şirzat*” romanından etkilenerek o romanın geçtiği yerlere gemi yolculuğu düzenleyen Ahmet Metin'in, gerek bu yolculuk esnasında uğradıkları yerlerle ilgili alıntılar yapması, gerekse bu yerlerin karakterler üzerinde uyandırdığı hislere dayanak olacak şekilde alıntılar yapması, eserin temelinin sağlamlaşmasını sağlamaktadır.

Anlatı içinde anlatı özelliğine sahip eserdeki ilk alıntı, Ahmet Metin'in kütüphanesinden çıkartarak Süreyya'ya okumasını rica ettiği bir Osmanlıca kitaptan tırnak işareti içerisinde alınarak yapılır:

“Karesi vilayetinden aydıncık nam kasaba-i dil-fürüz ve belde-i ibret-enduza gelüp âsâr-ı garibe ve enbiye-i acîbesini müşahede idüp Temaşalık namıyla maruf olan Kasr-ı Süleymanî’ye çıktılar ki mahal-i nakl-i serir-i Belkıs’tır demişler ve zemen-i Hazret-i Süleyman Nebi Aleyhisselam’dan beri ol bina-yı âlide olan mermerleri ve azim sütunları Selatin-i Â’sâr ve havakin-i zevi’l- iktidar binalarına nakletmişlerdir ve ila yevmina hezâ Selatin-i Osmanî mekenullahu ahlafihüm fı serirü’l- emanî hazeratı mesacid-i refia ve kusur-ı menialarına ahcar-ı acibe nakletmişlerdir ki vasfı mucib-i tatvil olur” (Ahmet Midhat Efendi, 2013, s.122).

Ahmet Metin’in bu eseri Süreyya adlı gence okutması boşuna değildir. Çünkü Ahmet Midhat Efendi bu metindeki olaylardan yola çıkarak, Süreyya ve Ahmet Metin arasında konuşulan çeşitli konulardaki sohbetlerin kaynağını oluşturmuş olmaktadır. Roman içerisinde büyük söylemlere sahip olan tarih sohbetleri, başkarakter Ahmet Metin’in kişisel özelliklerini, bilgi birikimini, kültürel geçmişini ve ileri görüşlülüğünü okuyucuya tanıttıkları niteliklerle sunulmuştur. Bunun en somut örneklerinden birisi Ahmet Metin, Neofari ve Nikolso üçlüsü arasında geçen Sezar Kanto’nun tarihi konusundaki bir sohbette gerçekleşmiştir. Bu sohbetin konusu ve alıntısı Ahmet Metin tarafından özellikle seçilmiş olup, Türklerin Müslüman olma süreçleri hakkında bilgi vermektedir.

Oğuzlar, İranlılar ve hulefâ ile uzun uzadıya muharebe ederek nihayet Kutaybe yedinde mağlup kalınca birtakımı Çin’ e doğru perakende olarak O ve Siha kabileleriyle birleştiler, birtakımı dahi Araplara tabi olarak Müslüman oldular” (Ahmet Mithat Efendi: 216).

İç içe geçmiş yapısı ile birden çok olayı anlatımında barındıran roman, bu özelliği ile okurlarını zorlayabilecek bir niteliktedir. Örnek okur vasıflarını taşımayan bir okur, roman içerisinde nereye gideceğini bilemeden ve olaylar arasındaki bağlantıları kurmadan iç içe geçmiş olaylar arasında savrulabilir. Zira Ahmet Midhat’ın bilerek oluşturduğu bu iç içe yapı, metin içerisinde güçlü alıntılarla desteklenerek, okuyucunun titiz ve dikkatli bir okuma yapması gerektiği konusunda da uyarıcıdır.

Anlatılan olaylara uygun olarak eser içerisinde iki kez *Kur’an-ı Kerim*’den alıntı yapan yazar, örnek olamayan okurunu bu alıntılar sayesinde yanılgıya düşürebilir. Roman içerisindeki yolculuğun önemini vurgulamak isteyen yazar:

“Bizim kitab-ı semavimiz olan *Kur’an-ı Azimü’ş-şan*’da ‘Yeryüzünde geziniz. Sizden evvel gelenlerin akibet-i hâlleri ne olduğunu görünüz’ diye buyrulur” (Ahmet Midhat Efendi, 2013, s.337) ayetine yer vererek adeta karakterlerine yaptırdığı yolculukların gerekçesini ortaya koymaktadır.

Eserde *Kur’an-ı Kerim*’den yapılan ikinci alıntı, Neofari ve Katrina tarafından işlenen kılavuz cinayetini ithafen yapılmıştır. “*Kur’an-ı Kerim*’ de “Olabilir ki her şeyden istikrah edersiniz

de o şey sizin için hayır olabilir ki bir şeye sevinirsiniz de o şey sizin için şerdir buyrulmuştur” (Ahmet Midhat Efendi, 2013, s.727). Bu alıntı, işlenen cinayetin gereksizliğini ve zararını Neofari’nin yanlıgısı ile ortaya koymaktadır.

Ahmet Metin ve Neofari arasında geçen lisan sohbetinde Neofari’nin kendi dili için Marks Müller’in bir sözünü hatırlaması ve eserde sözün bahsi geçen konu ile olan bağlantısının önemine aynen verilmesi şu sözlerle olmuştur:

Her şeyin yenisini icat eden Fransızlar ezmine-i fiiliyeden bir zaman bile icat edemeleri hâlde bazı eskiden kalma zamanları da terk ve iptal eylediler. Bu babda Araplardan geri kaldılar. Vakıa Araplar dahi kendi lisanlarında zaman-ı hâl bulunmadığını gördükleri hâlde henüz bir zaman-ı hâl icat etmemişler ise de eskiden mevcut olanları da terk ve iptal eylemişlerdir. Lisanların bir mucize-i Rabbaniye olduklarına bu dahi bir delil adlolunabilir. Zira yeniden hiç bir şey icat olunamıyor. Mevcut olanların ziya’ından da lisanlar mevcut olmaz (Ahmet Midhat Efendi, 2013, s.264).

Ahmet Metin’in kadınların güzellikleri noktasındaki görüşlerine tercüman olabilecek alıntı ise Hafız Şirazi ismindeki şairimizin şu sözlerinden yapılmıştır: “Hacet-i meşşate nist ru-yı dilâram ra” (Ahmet Midhat Efendi, 2013, s.460). Özellikle Neofari’nin o günkü kıyafetinden yola çıkılarak yapılan bu alıntının devamında yazar, Ahmet Metin’in kadınlara bakış açısını bu söz ile ilişkilendirerek okuyucusuna sunmuştur. Romanın sonlarına doğru yine Şirazi’nin beyitinden yapılan alıntı, Neofari’nin Ahmet Metin sayesinde yaşadığı değişime uygun olarak aktarılmıştır.

“Kemal-i hem nişin der-men eser-gerd

Ver gerne heman hakem ki hestem,” (Ahmet Midhat Efendi, 2013, s.741).

Yazarın alıntı olarak yer verdiği diğer bir söz ise atasözlerinden evlilik bahsi üzerine söylenmiş olan: “ Kızı kendi haline bıraksalar ya davulcuya varır ya zurnacıya” (Ahmet Midhat Efendi, 2013, s.478) sözüdür. Yine bu alıntının eserdeki yeri, bahsi geçen konuyla uygunluğu ile dikkat çekmektedir.

1. 2. Gönderge Yoluyla Oluşturulan Metinlerarası Görünümler

Diğer bir açık metinlerarası ilişki yöntemi olan gönderge, “yapıtın başlığını ya da yazarın adını anmakla yetinir. Gönderge, bir metinden alıntı yapmadan okuru doğrudan bir metne gönderir” (Aktulum, 2000, s.103). Okuru başka metne doğrudan yönlendiren bu yöntemin açıklığı boşuna değildir. Zira ele alınan olaylara veya konuya uygun olarak yapılan göndergeler ile eser güçlendirilmektedir. Yazarın bu yöntemi eserinde kullanması hem kendi

bilgi birikimini hem de eserin köklerini sağlamlaştırmaktadır. Gönderge, özellikle yeni bir türün ortaya koyulması noktasında yazarların sıkça başvurabileceği bir yöntemdir. Bilindiğin ve alışılmışın dışında bir türde kalem oynatan yazar, bu türün ve eserinin sağlam olduğunu ispatlamak adına kendinden önce ortaya konulmuş güçlü eserlere gönderme bulunarak, okurun zihninde boşluklar oluşmasına engel olur.

Ahmet Metin ve Şirzat romanında gönderge yöntemini çok sık kullanan Ahmet Midhat Efendi, bu yöntem sayesinde okurlarına bilgi alt yapısının sağlamlığını ve güçlü dayanaklarının varlığını göstermiş olmaktadır. Roman içerisinde yer alan göndergeleri yazarın kendi eserlerine yaptığı göndergeler ve diğer eserlere yapılan göndergeler şeklinde iki ayırım ile ele almak uygun olacaktır.

Ahmet Midhat Efendi'nin, *Ahmet Metin ve Şirzat* adlı romanı, konusu itibari ile yazarın diğer eserlerine göndergede bulunabilmesine uygun bir yapıdadır. Özellikle roman kahramanı Ahmet Metin ve onun yaşadığı olaylar, yazarın diğer eserlerine olan uygunluğu ile dikkat çekmektedir. Zira eserin yazılmış olduğu dönem içerisinde romanın yeni bir tür olarak edebiyatımıza girmesi ve bu türün getirdiği şartların henüz bizde tam oturmamış olması, yazarı böyle bir benzerliğin içerisine sürüklemiş olabilir.

Yazarın roman içerisinde kendi eserlerine sıkça gönderge de bulunduğu eserleri arasında *Hasan Mellâh* romanı ilk sırada yer alır. *Hasan Mellâh* romanı başkahramanı ve yaşanan olayları bakımından *Ahmet Metin ve Şirzat* romanına son derece uygun bir yapıdadır. Yazar roman içerisinde *Hasan Mellâh* romanına üç kez göndergede bulunur. *Hasan Mellâh* romanının ilk konu olduğu yer Ahmet Metin'in okumuş olduğu *Şirzat* romanından etkilenerken çıkmayı planladığı gemi yolculuğunun sebebini arkadaşlarına anlatılırken gerçekleşir:

–Öyle ise siz dahi bir *Hasan Mellâh* olacaksınız, demesin mi? Ahmet Metin, bu sözün hükmünü anlayamadı. Dostunun yüzüne bakakaldı. Dostu:

-Bizim romancı Ahmet Midhat'ın *Hasan Mellâh* namında bir romanı vardır. Hasan Mellâh o romanın kahramanıdır. Siz dahi ona benzemek istiyorsunuz, diye izah-ı meram eyledi (Ahmet Midhat Efendi, 2013, s.48).

Burada yazar hem kendisine hem de diğer eseri *Hasan Mellâh*'a göndermede bulunarak iki roman arasındaki bağı öneme dikkat çekmiş ve bu eseri okuyan bir okuyucunun şayet diğer eseri okumamış olması durumunda, o eserinin okunması için de merak uyandırmıştır. *Hasan Mellâh*'a yapılan ikinci gönderge yine konusu itibari ile gerçekleşmiş ve *Şirzat* karakterinin *Hasan Mellâh* olduğu vurgulanarak, eserin gerçekçiliğine güç katmak

hedeflenmiştir. Kendisine Şirzat süsü vermek isteyen başkahraman Ahmet Metin, yazar tarafından aynı zamanda *Hasan Mellâh*'ın Şirzat'ın kendisi olduğuna değinerek kahramanlar arasındaki benzerliğe dikkat çekmektedir:

“- Hayır! Asıl Hasan Mellâh'ımız Şirzat'tır. O süsü verenler Şirzat'ı bilmedikleri için öyle süs verdiler” (Ahmet Midhat Efendi, 2013, s.78).

Hasan Mellâh romanına son gönderge yazar tarafından Ahmet Metin'in, Hasan Mellâh olduğu yönündeki bağlantısı ile gerçekleşmiştir. Yazarın eserde sıkça göndergede bulunduğu diğer bir eseri *Avrupa'da Bir Cevelan*'dır. İncelemesi yapılan roman, Ahmet Metin'in gemi yolculuğu ile yaptığı seyahatler boyunca gezdiği yerler hakkında verdiği bilgiler ile zenginleşirken, bu zenginliğin somut bir göstergesi olarak da *Avrupa'da Bir Cevelan* adlı eser okuyucuya sunulmuştur.

Avrupa'da Bir Cevelan'ın Ahmet Metin ve *Şirzat* romanındaki işlevi, ziyaret edilen yerler ile ilgili bilgi verilmesi gerektiği zaman ortaya çıkmıştır. Söz konusu bilgilere daha önce kaleme alınmış olan *Avrupa'da Bir Cevelan* adlı eserde değinildiğine dikkat çeken yazar, bu yöntem ile okuyucuları *Avrupa'da Bir Cevelan* adlı esere yönlendirmektedir. Romanda üç ayrı yerde *Avrupa'da Bir Cevelan* adlı romana etkili göndergede bulunulmuştur. Bu etkili göndergelerden bir tanesi şu sözlerden oluşur:

Messina Boğazından mürur eylemek bizim kendimize dahi nasip olarak müşahadat ve ihtisat-ı vakiamızı Avrupa'da Bir Cevelan'ımıza yazmış olduğumuz cihetle Messina Boğazı karilerimizin meçhulü olmadığı gibi bu eseri asıl kısmının şu mevzuu dahi hikâyesine başladığımız roman içinde roman olmakla silsile-i vakayie hâlel gelmemek için biz yine bu roman içindeki roman ile iştilal edeceğiz (Ahmet Midhat Efendi, 2013, s.429).

İtalya'nın Messina Boğazına yapılan yolculukta bahsi geçen gönderge ile yazar, okuyucularını *Avrupa'da Bir Cevelan* adlı esere göndererek, okuyucularının konu olan yerle ilgili bilgilerini ve hatıralarını tekrar anımsatabilmek için çabalamaktadır. Bunların dışında yazar *Hüseyin Fellah*, *Demir Bey*, *Sayyadane Bir Cevelan* romanlarına da ismen yer vererek, okuyucuların bu eserlere kadar gitmesine olanaklar sağlamıştır.

Ahmet Midhat Efendi'nin kendi eserleri dışında diğer eserlere yaptığı göndergelerin sayısı da roman içerisinde hayli fazladır. Bu fazlalık, göndergede bulunan diğer eserleri de kendi içerisinde yabancı ve yerli eserler şeklinde iki farklı ayırım ile değerlendirilmeye sevk etmiştir.

Ahmet Metin ve Şirzat romanı, kendinden önceki yerli kaynaklara göndergede bulunurken daha ziyade hikâyeleri temel alan bir gönderge yapısı içerisinde yer almaktadır. Ahmet Metin aracılığıyla

yazar, bir taraftan karakterlerine yaptırdığı yolculuklar boyunca gördüğü farklı yerlerle ilgili olarak köklü bir tarih geçmişine sahip olan Osmanlı Devleti'nin daha önce bu yerlerle ilgili yaşanmışlıklarını anlatırken, diğer taraftan da bu yaşanmışlıklara uygun hikâyelere uygun göndermelerde bulunmaktan da geri durmaz. Özellikle Neofari ve Nikolsa ile yapılan tarih sohbetlerinde Ahmet Metin, anlattığı konulara uygun olarak tarihi kaynaklara ve hikâyelere göndergede bulunmuştur.

Romanın başında dostu Hüseyin Basri ile gerçekleştirilen tarih sohbetinde Ahmet Metin kaynak olarak: “*Sahayifü'l- Ahbar, İdrisi'nin Nezhëtü'l-Müştak fi İhtirakü'l-Afak, Kırk Ambar mecmuası ve Tarih-i Osmanî'nin Kısım-ı Şairanesi*” adlı makalenin isimlerini zikrederek bilgi kaynaklarının derinliğinin işaretlerini vermeye başlamıştır. Bu sohbet esnasında konuşulanlara uygun olarak Ahmet Metin yine; “Gazi Osman Hazretleri, Gazi Orhan Hazretleri, Gazi Abdurrahman Hazretlerini” Hüseyin Basri'ye aktarmış ve böylece hem kendi bilgisinin derinliğini hem de bahsettiği konunun gerçekliğini Hüseyin Basri nezdinde tüm okuyuculara sunmuştur.

Hikâye olarak yazarın okuyucularına göndergede bulunduğu hikâyeler: “*Battal Gazi, Zaloğlu Rüstem, Elf Leyl ve Telemak*” adlı eserlerdir. Hikâyelere roman içerisinde farklı yerlerde konu edinilen farklı olaylarla bağlantıları doğrultusunda yer verilmiştir. Bunların yanı sıra Nuh Aleyhisselam ve Hazret-i Süleyman'ın isimlerine değinilerek bu peygamberlerin yaşadıklarına da göndergede bulunulmuştur. Yazar, alıntı kısmında *Kur'an-ı Kerim*'den iki yerde alıntı yaparken, gönderge kısmında da *Kur'an Kerim*'de yer alan “*Yasin Tebareke, Amme, İna Fetehna ve er-Rahman*” surelerine göndergede bulunur.

Roman içerisinde yabancı kaynaklara yapılan göndergeler arasında: “Schopenhauer, Madam Brasey, Victor Hugo, Vagner, Emil Zola, Jan Jak Russo, Volter, Oktave Feullet, Aleksandr Duma ve Servantes” isimleri yer almaktadır.

Ahmet Metin ve Şirzat romanında Ahmet Midhat vasıtası ile bilgilerini konuşturan Ahmet Midhat Efendi, bunun en dikkat çekici taraflarından birisini mitoloji ile ilgili görüşlerini ortaya koyarken yansıtmıştır. Yazar romanda Ahmet Metin aracılığıyla mitolojinin varlığını diğer karakterlere sık sık anlatarak, eserlerin birbirleri ile olan bağlarının gerekliliğini vurgulayan görüşünü de ortaya koymuş olmaktadır. Mitoloji ile ilgili göndergeler roman içinde beş farklı yerde geçerken, söz konusu göndergeler anlatılanlar ile bağdaştırılarak okuyucuya sunulmuştur. Mitoloji ile ilgili ilk olarak “Pan” öyküsüne göndergede bulunan yazar, daha sonra romanın ilerleyen kısımlarında “Jüpiter, Venüs, Birse, Afrodit ve Safo” mitolojik unsurlarından da bahsederek anlattığı olaylarının kaynaklarına bir kez daha vurgu

yapmaktadır. Mitolojik unsur olarak özellikle “Pan” öyküsüne dikkat çeken yazar, bu öykünün varlığını romanda okuyuculara sıkça hatırlatarak, öykünün mitolojideki yerinin büyüklüğüne ve etkisine göndergede bulunur. Mitolojide:

Şehvetli ve oyunbaz bir tabiat cini olan Pan, kırların tanrısıdır. Pan tapımı Arkadia’dan Attika ve Boiotia’ya, oradan da Yunan dünyasının geri kalanına yayıldı. Böylesine şehvetli bir tabiatı olduğundan, sürülerin ve genel olarak hayvanlar âleminin doğurganlığı ona bağlanırdı (March, 2014, s.124).

Roman içerisinde böylesi etkili bir tanrının yaşadığı yerlere (Arkadia) yapılan yolculukta, tanrı Pan’ın hikâyesine göndergede bulunmaktan geri durmayan yazar, gerçekleştirilen yolculuk vasıtası ileengin bilgi birikimi gün yüzüne çıkarma imkânını bir kez daha yaratmıştır. Böylelikle edebi eserlerin geçmişine indiğimiz zaman ilk kaynaklar olarak karşımıza çıkan mitolojik unsurlar, Ahmet Midhat Efendi’nin *Ahmet Metin ve Şirzat* romanında sıkça vurgulanmış olmaktadır. Romanda sıkça vurgulanan bu mitolojik kaynakların tespiti ve değerlendirilmesi ise metinlerarası inceleme yöntemleri sayesinde gerçekleşmektedir.

1.3 Anıştırma Yolu İle Oluşturulan Metinlerarası Görünümler

Metinlerarası ilişki yöntemleri içerisinde yer alan anıştırma: “ Bir şeyi doğrudan anmadan belirtme. Doğrudan anma bir göndergedir. Anıştırma, bir sözcüğün alıntılanması ya da bir başka yapının kimliği söylenmeden ya da açıkça bildirilmeden anılmasıdır” (Aktulum, 2000, s.109). Bu metinlerarası yöntemde gizlilik hâkim olduğu için okurun bilgi alt yapısı oldukça önemlidir. Köklü bir okuma geçmişine sahip okurları ön plana çıkaracak olan bu yöntem, metin içerisinde çağrışımların varlığı ile kendini ifşa eder. Adeta bir oyun mahiyetinde olan bu yöntem, iki metin arasında kapalı-sezdirim yolu ile bağlantı kurar. Örtülü bir anlatım sayesinde okur, bu örtüyü kaldırmak ve örtü altındaki diğer metinlere ulaşmakta özgürdür.

Ahmet Metin ve Şirzat romanında anıştırma yönteminin aracılığı ile yapılmış olan metinlerarası unsurların varlığı da söz konusudur. Romanın başlarında gemi seyahatine çıkamaya hazırlanan Ahmet Metin’in bu seyahat için yanına yoldaş olarak Hüseyin Basri adında bir genci almayı düşünmesi ve yolculuğunu bu yol arkadaşı ile gerçekleştirecek olmasından mutlu olması, bizi Miguel De Cervantes Saavedra’nın kaleme aldığı bir yolculuk romanı olan *Don Kişot*’a götürmektedir. Don Kişot ve yaveri Sancho Panza’nın gerçekleştirdikleri yolculuk esnasında yaşadığı hadiseler hem yaverlik hem de bir yolculuk romanı olması bakımından, Ahmet Midhat Efendi’nin kaleme aldığı *Ahmet Metin ve Şirzat* romanına son derece uygundur. Ahmet Metin’in yol arkadaşı adı altında yolculuğunu ve

maceralarını Hüseyin Basri ile paylaşmak istemesi, okuyucularda *Don Kişot* romanının izlerini canlandırmıştır.

Yolculuk anlatıları biçim ile biçimsizlik, sürekli bir söylem ile süreksiz bir söylem arasında duraksarlar çoğu zaman. Kimi yazarlar çoğunlukla bir doğallık etkisi yaratmak, içtenliklerini dışa vurmak amacıyla anlatılanı yalın parçalı notlar biçiminde okura ulaştırmayı yeğlerken, kimileri bilerek, yazınsal bir etki yaratmak amacıyla, parçalılığı bir izlek durumuna getirirler (Aktulum, 2004, s.204).

Yolculuk romanı özelliğine sahip olan *Ahmet Metin ve Şirzat* romanında yazar, bu özelliğe uygun olarak gönderge ve alıntılarda bulunurken, anıştırmalardan da uzak durmamıştır. İncelenen romanın bir yolculuk romanı olması nedeniyle yazarın romanda kendi eserlerine bu hususta yaptığı anıştırmaları da ifade etmek gerekir.

Romanda açıkça belirtilen eserlerin dışında Ahmet Midhat Efendi'nin: "*Dünyaya İkinci Geliş yahut İstanbul'da Neler Olmuş, Süleyman Musûlî, Yeryüzünde Bir Melek ve Rikalda yahut Amerika'da Vahşet Âlemi*" adlı eserleri de yolculuk hüviyetini bünyelerinde barındırmaları noktasında, *Ahmet Metin ve Şirzat* romanının anıştırma vasıtası ile metinlerarası ilişkide bulunduğu diğer eserlerdir.

1.4. Öykünme(Pastiş) Yolu İle Oluşturulan Metinlerarası Görünümler

Roman incelemesinde kullanılan son metinlerarası yöntem öykünmedir. Öykünme:

Bir yazarın dil ve anlatım özellikleri, sözleri taklit edilerek gerçekleştirilir. Bir yazar başka bir yazarın biçimini kendi biçemiymiş gibi benimseyerek, okurun üzerinde oluşturmak istediği etkiye göre kendi metnine sokarak ya da özgün metnin içeriğini kendi metnine uygulayarak yeni bir metin ortaya çıkarır(Aktulum, 2000, s.133).

Yapılan bu işlemde yazar, öykündüğü diğer yazardan birebir bir etkilenme yaşamaz. Nitekim böyle bir durumun gerçekleşmesi eser için taklitten öteye gidemeyen bir çıkarımın yaşanmasına sebebiyet verir. Türev ilişkileri olan metinlerarası yöntemlerde etkilenme muhakkaktır fakat bu etkilenme beraberinde dönüştürümü de getirmektedir. Öykünmede de diğer eserlere yapılan metinlerarası ilişki içerisinde "biçimsel dönüşümü" esas alan bir yapının varlığı söz konusudur.

Sonuçta öykünme, aynı biçimde başka bir metni, aynı düzgüyle kopyalayarak yeni bir metin üretmektir. Bir biçimi taklit eden yazarın amacı yansılama ve alaycı dönüşümde olduğu gibi daha çok eğlendirmek, gülünç bir etki yaratmaktır (Aktulum, 2000, s.133).

Ahmet Midhat Efendi, *Ahmet Metin ve Şirzat* romanın daha ilk giriş kısmında yer alan "ifadecik" bölümünde okuyucularına *Monte Kristo Kontu* gibi bir roman yazacağı izlenimi uyandırarak dikkatleri romanın üzerine çekmeye başlamıştır. Bunun devamında romanın ilk

bölümü olan “Yeni Hasan Mellâh” bölümü planlanan öykünmenin devamı şeklinde sirayet eder.

İlk bölüme “Yeni Hasan Mellâh” adını verilmesi, yazarın Hasan Mellâh isimli romanını okuyan okurlar için özel seçilmiş bir isim olup, bu durum romanın seviyesinin örnek okurlara göre olacağını işaret eder. Çünkü *Hasan Mellâh* romanı başlı başına bir karakter romanı özelliğinde olup her ayrıntısında *Monte Kristo Kontu* romanına benzerlik gösteren bir yapıdadır. Bu romanı okuyan okurlar, yeni *Hasan Mellâh*’ın nasıl bir değişim geçireceğini ya da hangi özellikler sahip olacağını az çok tahmin eder (Dilber, 2014, s.174).

Planlanmış bu yapının devamında okur, beklediğini bulamamakla birlikte biçim itibari ile de daha farklı bir yapının varlığı ile karşılaşır. *Monte Kristo Kontu* romanına benzer bir roman bekleyen okur, ondan farklı bir roman ile karşılaşır. Ahmet Midhat Efendi bu etkilenmeyi yaşamış fakat aynı etkiyi dönüştürüme uğratarak romanında işlemiştir. Biçim itibari ile *Monte Kristo Kontu* romanından farklı bir yapıyı bünyesinde barındıran *Ahmet Metin ve Şirzat* romanı, öykünme vasıtası ile kendine has tarzda kaleme alınmış bir roman olarak okuyucularının karşısına çıkmıştır.

Sonuç

Yaşadığı dönemde yazdığı konular ve anlatım tekniği ile yol açıcı bir öncülüğe sahip olan Ahmet Midhat Efendi, bugün bu öncülüğünü koruyan bir yazar olarak ölümsüzlüğu yakalamış bir isimdir. Romanın yeni bir tür olarak edebiyatımıza girmeye başladığı bir zaman zarfında bu türün özelliklerine hâkim bir şekilde eserler meydana getiren Ahmet Midhat Efendi, kaleme aldığı eserleri ile türün özelliklerini gerektiği şekillerde kullanması bakımından dönemdeki yazarlara kılavuz olmuştur. İkinci Meşrutiyet’ten sonra büyük ölçüde unutulmuş Ahmet Midhat Efendi, Cumhuriyet döneminde de uzun süre birkaç romanıyla sınırlı olarak hatırlanan bir yazar olmuştur. Ancak 1990’lı yıllardan itibaren edebiyatımızda hikâye ve roman türünde postmodern yaklaşımların benimsenmesinin de etkisiyle Ahmet Midhat Efendi yeniden gündeme gelmiş ve bugüne kadar gittikçe artan bir ilgiye ulaşmıştır.

.Bugün metinlerarasılık kurama göre incelemesi yapılan *Ahmet Metin ve Şirzat* romanı da Ahmet Midhat’ın yazarlık gücünü yansıtan eserlerinden sadece bir tanesi olarak okuyucular ile buluşturulmuştur. Romanın yayımlandığı 1800’lü yıllar göz önünde bulundurulduğunda Ahmet Mithad Efendi’nin böylesi sağlam bir eseri kaleme almış olması oldukça dikkat çekicidir. Bu çalışmanın amacına uygun olarak eser, sahip olduğu güçlü yapısı ve teknikleri ile metinlerarasılık yönteme göre incelenebilirliğini ortaya koymuştur.

Kaynakça

Aktulum, K. (2000). *Metinlerarası İlişkiler*. Ankara: Öteki Yayınevi.

..... (2011). *Metinlerarasılık/Göstergelerarasılık*. Ankara: Kanguru Yayınları.

..... (2004). *Parçalılık Metinlerarasılık*. Ankara: Öteki Yayınevi.

Ahmet Midhat Efendi (2013). *Ahmet Metin ve Şirzat*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Akyıldız, H. B. (2010). *Tanpınar'ın Romanlarında Metinlerarası İlişkiler*. Turkish Studies, International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume 5/3.

Barthes, R. (2014). *Göstergebilimsel Serüven* (çev. M.S. Rıfat) İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.

Dilber, K. C. (2014). *Türk Romanında Roman Sanatının Ele Alınışı*. Ankara: Akçağ Yayınları.

Gündoğdu, A. E. (2012). *Metinlerarasılık Bağlamda Tahsin Yücel'in "Yalan" Adlı Romanı*. Turkish Studies, International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume 7/4.

March, J. (2014). *Klasik Mitler* (çev. Semih Lim) İstanbul: İletişim Yayınları.

Uçan, H. (2009). *Modernizm/Postmodernizm ve J.Derridanın Yapısökümcü Okuma ve Anlamlandırma Önerisi*. Turkish Studies, International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic, 4/8.

Extended Abstract

Introduction

Postmodern novel mentality which dominated texts after the 1960s brought many text analysis methods along with itself. While intertextual text analysis methods can more easily find application fields, it has been observed that it can provide analysis for works that don't have postmodern features. Thus, Ahmet Mithat Efendi's "*Ahmet Metin and Şirzat*" novel which was published for the first time in 1892 attracts attention because of its compatibility with intertextual analysis methods even though it's far from postmodern structure. When looked at the intertextual relationship theory's historical development line of which was built upon the postmodern and deconstruction analysis methods, it can be seen that the theory was put forward by setting out from the Russian theorist Mikhail Bakhtin's dialogism theory. Even though it's said that the concept's creator and theorist is Kristeva, in reality concept takes on its essence from Russian critic Mikhail Bakhtin.

Intertextual Methods

It's obligatory to give information about intertextual methods which found by Genette who is the gatherer of the theory before moving on to review the intertextual relationships in the novel. 2 types of intertextual relationship can be identified by setting out from Genette's joint togetherness relationship between 2 or more texts, that is to say, formally most of the time, the concrete presence of a text in another text: the intertextual relationships that depend on the joint togetherness relationship that is established between 2 or more texts; intertextual relationships that depend on "derivative relationship".

Aktulum, making a distinction like this by setting out from Genette's definition, identified intertextual analysis methods as open and close under 2 titles. According to this, quotation, referent, allusion are categorized as depending on joint togetherness relationship; imitation (parody), sarcastic transformation and repercussion are categorized as depending on derivative and open intertextual relationships.

The reviewed novel was reviewed within the frame of joint togetherness relationship. Besides, emulation (pastiche) method from derivative relationships was used in reviewing the novel. Quotation that takes place in these relationships is defined as: a piece that's taken from someone famous or a writer to explain or support an idea that's brought forward. (Aktulum, 2000, 94)

Referent: “Instead of citing from a text, it sends the reader directly to the text. (Aktulum, 2000, 94)

As for allusion, “A form of thought stimulation about an object or person without making an obvious reference” Instead of stating the obvious about what’s being said, this form is more about the impressions it gives.

The most important ones of the derivative relationships established in intertextuals are imitation (parody), sarcastic transformation and emulation (pastiche)

Imitation and sarcastic transformation are about converting the subtext (referent-text) with the goal to create a ridiculous effect or amusement; as for emulation, it’s about imitating the style of a referent-text, established on an “imitation” relationship.

These methods which we can benefit from in identifying the connections text have with other texts, ground on the conversions made in more content and shape in the subject of derivative relationships.

In the reviewed novel “*Ahmet Metin and Şirzat*” intertextual relationship methods are used frequently. Novel writer made groundings for the situations and the events that the characters were involved in by making quotations from the texts that were written before with the things he his characters live through. In the novel, organizing a seafaring by being impressed by Şirzat novel, Ahmet Metin’s making quotations related to the places they visited during the trip, him making quotations in such a way to be the foundation to the feelings these places aroused on the characters made the basis of the work stronger.

First quotation in the work which has the narrative inside narrative feature is made from an Ottoman book which Ahmet Metin asked for Süreyya to read by taking out from his library.

Ahmet Midhat Efendi, who uses the referent method very frequently in the “*Ahmet Metin and Şirzat*” novel, shows the reader the wholeness of his knowledge background. Referents that take part in the novel are divided into two parts that are; referents the writer made to his own works and referents made to the other works.

In the “*Ahmet Metin and Şirzat*” novel there are also intertextual methods made with the help of allusion method. Ahmet Metin who gets ready to go on a seafaring in the beginning of the novel thinking about taking along a youngster named Hüseyin Basri brings us to a travel novel named Don Kişot that M. D. Cervantes Saavedra wrote. The events Don Kişot and his

adjutant Sancho Panza lived through are extremely suitable to Ahmet Midhat Efendi's "*Ahmet Metin and Şirzat*" novel in aspects of adjutancy and being a travel novel.

Ahmet Metin's wanting to share his travel and adventures with his Hüseyin Basri under the name fellow traveler reminded the reader traces of Don Kişot novel.

Ahmet Midhat Efendi already started to attract the attention in the "ifadecik" chapter taking part in the first introduction part in the novel by giving the impression that he is going to write a novel like Count of Monte Cristo. The first part which is the "Yeni Hasan Mellâh" part later on actualizes as the continuation of the planned emulation. The reader, who expects novel that is similar to Count of Monte Cristo novel, discovers a different novel than that. Ahmet Midhat Efendi got influenced by the Count of Monte Cristo novel but treated the same impression by transformation in his novel. "*Ahmet Metin and Şirzat*" novel, which embodies a different structure than the Count of Monte Cristo novel, debuts as a novel that is written in its own style by way of emulation.

Result

Ahmet Midhat Efendi, who has a conducive leadership with his narrative style and the subjects he wrote in his lifetime, is a name who achieved immortality as a writer who still holds his leadership today. Ahmet Midhat Efendi, who created works that were suited to the genre of novel in the time period when the genre was starting to make an entrance to our literature, became a guide for the writers in his time with regards to him using the genre's features in the correct way in the works he wrote. The writer, being a pen that is extremely dominant in East, used this dominance masterfully in creating his works. Today the novel "*Ahmet Metin and Şirzat*" which is reviewed according to intertextual theory, has been published as being just one of the works that reflect Ahmet Midhat Efendi's authorship. The work called for this study with its compatibility for intertextual method and strong structure and techniques it embodies.